

HALU ELÄÄ TERVEELLISESTI SYÖ KIINNOSTUSTA ALKOHOLINKÄYTTÖÖN

Mikä vähentää nuorten kiinnostusta käyttää alkoholia? Halu elää terveellisesti oli yleisin nuorten kertoma syy.

Teksti Tuuli Saarainen, Janne Takala & Sara Mäkäräinen

A-klinikasäätiön nuorten verkkopalveluiden Nuortenlinkin ja Varjomaailman teettämässä väestökyselyssä selvitettiin nuorten omaa päihteidenkäyttöä ja täysi-ikäistymisen vaikutusta päihteisiin liittyviin asenteisiin ja valintoihin. Lisäksi haluttiin tietää, miten nuoret kokevat vanhempiensa asenteiden ja huolenpidon vaikuttavan heidän päihteidenkäyttönsä. Tulokset kuvaavat myös sitä, miten vanhemmat nuorten mukaan suhtautuvat päihteisiin.

Nuorten kyselyn toteutti Taloustutkimus syksyllä 2018. Siihen vastasi 404 iältään 16–20-vuotiaita nuorta.

KANNABIS EI KORVAA ALKOHOLINKÄYTTÖÄ

Nuorten alkoholinkäyttö on tilastojen mukaan vähentynyt 2000-luvulla. Yhtä innokkaasti kuin on otettu vastaan uutinen nuorten alkoholinkäytön vähenemisestä, kannabista on ehdotettu alkoholin syrjäyttäneeksi päihteeksi. Kyselyyn vastanneista nuorista yli 70 % ilmoitti käyttävänsä alkoholia. Kannabista oli vähintäänkin kokeillut 15 % kaikista vastaajista. Kyselyn perusteella alkoholia ja kannabista käytetään rinnakkain: kannabista käyttävät useimmiten myös juovat, mutta ei toisinpäin. Väite, että kannabis on korvannut nuorilla alkoholinkäytön, ei kyselyn valossa pidä paikkaansa.

Alkoholinkäyttö yleistyy täysi-ikäistyneillä nuorilla: 16–17-vuotiaista vastaajista 53 % kertoi käyt-

tävänsä alkoholia, mutta 18–20-vuotiailla vastaava luku oli 83 %. Alaikäisten nuorten päihteidenkäyttö näyttää kyselyn perusteella olevan yhteydessä siihen, että vanhemmat sallivat alle 18-vuotiaiden alkoholinkäytön. Myös täysi-ikäisillä nuorilla päihteidenkäyttö liittyi vanhempien sallivampaan suhtautumiseen.

Alkoholi on osa nuorten yhdessäoloa. Yli puolet päihteitä käyttävistä nuorista vastasi, että humalassa olo kavereiden kanssa on hauskaa: täysin tai lähes samaa mieltä väitteen kanssa oli 54 % vastaajista. Viidennes nuorista vastasi käyttävänsä päihteitä uskaltaakseen puhua vieraille ihmisille. Yli puolet nuorista kuitenkin kertoi, ettei tarvitse alkoholia tuomaan rohkeutta sosiaalisiin tilanteisiin.

Nuorista 47 % kertoi, että halu elää terveellisesti vähentää kiinnostusta käyttää alkoholia (kuvio). Myös päihteitä käyttävät nuoret valitsivat vastausvaihtoehdon, vaikka halu elää terveellisesti korostuikin päihteettömien nuorten vastauksissa. Halu terveelliseen elämään ei siis tarkoita automaattisesti päihteettömyyttä. Päihteettömät nuoret kertoivat päihteitä käyttäviä nuoria useammin kiinnostuksen vähäisyyden syiksi uskonnon (14 % vs. 1 %) tai kavereiden juomattomuuden (15 % vs. 6 %).

Kyselyyn vastanneista nuorista 29 % kertoi kokeneensa haittoja vanhempiensa alkoholinkäytöstä. Haittoja oli kokenut usein 7 % nuorista. Erityisesti vanhempien juomisesta haittoja kokeneet halusivat

Nuorten ilmaiset syyt sille, mikä vähentää omaa kiinnostusta käyttää alkoholia.

vanhempien kyselevän enemmän heidän kuulumisiaan (31 % vs. 18 %). Jopa täysi-ikäisistä haittoja kokeneista nuorista viidennes toivoi tätä. Haittoja kokeneet nuoret suhtautuivat tulevaisuuteen hieman pessimistisemmin, mutta valtaosaa heistäkään ei voi pitää näköalattomina.

JOKA KYMMENES KERTOI TUNTEVANSA USEIN YKSIÄISYYTTÄ

Kyselyn perusteella täysi-ikäistyminen luo nuorille paineita, vaikka nuorten uskoa tulevaisuuteen voi yhä pitää melko vahvana. Kaikista vastaajista 63 % uskoi täysi-ikäistymisen tarkoittavan velvollisuuksien lisääntymistä. Vastaajista 35 % oli täysin tai joksikin sitä mieltä, että täysi-ikäistyminen lisää ahdistusta. Toisaalta täysi-ikäistymisen koettiin lisäävän mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämään. Täysi-ikäiset kertoivat alaikäisiä useammin juovansa hauskanpidon ohella rentoutuakseen, surullisena, tylsistyneenä tai ahdistuneena.

Kyselyn vastaajista 57 % kertoi tuntevansa olonsa yksinäiseksi vähintään joskus. Usein itsensä yksinäiseksi kertoi tuntevansa joka kymmenes kyselyyn vastanneista. Täysi-ikäiset kokivat tulosten perusteella yksinäisyyttä useammin kuin alaikäiset. Päihteidenkäyttö ei korostunut yksinäisyyttä usein kokevien kohdalla.

NUORET OVAT OSA YHTEISKUNTAA

On hyvä pyrkiä ymmärtämään nuorten päihdekulttuuria ja päihteidenkäytölle antamia merkityksiä,

jolloin voidaan löytää uudenlaisia merkityksellisiä tapoja keskustella päihteistä nuorten kanssa. Nuori on paljon muutakin kuin päihteidenkäyttö. Hän on osa perhettä ja lähiyhteisöään mutta samalla myös yhteiskuntaa, jossa alkoholi on 18-vuotiaille laillinen päihde ja jonka käyttöä tuetaan ja jopa ihannoidaan.

Kenen tehtävä on asettaa rajat nuoren päihteidenkäytölle tai kyseenalaistaa niitä päätöksiä, joita jo täysi-ikäisyyden saavuttaneet nuoret päihteiden suhteen tekevät? Kyselyyn vastanneista täysi-ikäisistä 48 % oli sitä mieltä, että vanhemman tehtävänä on asettaa sääntöjä nuorten alkoholinkäytölle.

Nuoret ajattelevat päihdeasioista fiksusti, tuntien vastuuta itsestään ja läheisistään. Miten osaisimme olla siirtämättä painetta aiempien sukupolvien päihdekulttuurista heidän harteilleen? Miten tuemme nuorten hyvinvointia ja terveellisiä elintapoja ja ehkäisemme päihteidenkäytön kehittymistä ongelmia aiheuttavaan suuntaan? Miten estämme nuorta päätyvästä osaksi vanhakantaista päihtymyshakuista käyttökulttuuria? Vastuu kuuluu päättäjille, palveluiden suunnittelijoille, nuoria ja vanhempia kohtaaville ammattilaisille sekä varsinkin ihan kaikille tavallisille aikuisille. ✘

LISÄÄ TIETOA [Nuortenlinkki.fi](#) > Info

Tuuli Saarainen työskentelee kehittämissuunnittelijana A-klinikkasäätiön Nuortenlinkissä. Janne Takala työskentelee kehittämiskoordinaattorina ja Sara Mäkäräinen projektikoordinaattorina A-klinikkasäätiön Lasinen lapsuus -toiminnassa.